

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.579>

JEL classification: E60, E62, F49, G28

UDC: 336.1

Володимир ДМИТРИВ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент,

кафедра фінансів імені С. І. Юрія,

Західноукраїнський національний університет, Україна

E-mail: dmytriv88@ukr.net

ORCID iD: 0000-0003-0568-757X

РЕАЛІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ВІЙСЬКОВИМ ЗБОРОМ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Наміри щодо підняття податків в Україні, посиляючись на практику інших країн (зокрема, США під час Другої Світової війни), є зрозумілими для держави, але викликають запитання у бізнесу та суспільства. Держава, вочевидь, розраховує на вже доведену стійкість українського бізнесу, який зможе вижити в умовах одночасних відключень електрики, проблем з логістикою, відсутності доступу до капіталу, суттєвою втратою людського персоналу, скороченням попиту і на те, що такий удар, як зростання податкового навантаження, не знищить бізнес та не сприятиме зростанню тіньової економіки. Таким чином, Україна стоїть перед складним вибором як забезпечити фінансування бюджету в умовах війни та економічної нестабільності. Одним із варіантів в уряді розглядається прямолінійний варіант підвищення податків. Насправді підвищення податків дає зростання податкових надходжень в державний бюджет. Так, підвищення ПДВ та військового збору може принести додаткові надходження до бюджету. Однак, це може негативно відобразитись на підприємницькій діяльності та переходу виплат заробітної плати в тінь.

Мета. Мета статті полягає в аналізі можливих ризиків щодо можливостей підвищення податків в умовах воєнних дій, а також моделювання та надання практичних рекомендацій з покращення податкового адміністрування в Україні та зниження рівня тіньової економіки.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети та вирішення поставлених завдань використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, графічний, логічний, системний, порівняльного та кореляційно-регресійного аналізу, які забезпечили об'єктивність і достовірність сформульованих висновків.

Результати. Доведено, що зміни в оподаткуванні повинні відповідати принципу стабільності, згідно з яким зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. В Україні відчутне фінансове навантаження як на бізнес (особливо мобільних операторів) так і на населення, а саме суттєве зростання інфляції протягом трьох років (інфляційний податок). Необхідно для подолання рівня дефіциту бюджету зменшувати рівень та боротись із схемами тінізації економіки.

Ключові слова: військовий збір; податкова система; податкове законодавство; фінансування армії; ставки податку; інфляція; людський капітал.

Вступ

Установлення військових податків чи зборів
у різних податкових системах світу

зумовлювалося необхідністю залучення до
бюджету додаткових фінансових ресурсів з
метою задоволення військових потреб під час
воєнних дій. В Україні запровадження

© Володимир Дмитрів, 2024

Отримано: 12.09.2024 р.

Рекомендовано до друку: 20.09.2024 р.

Опубліковано: 30.09.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати:

Дмитрів В. Реалії оподаткування військового збором в Україні. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 3. С. 579-586. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.579>

військового збору у 2014 році здійснено з метою зміцнення обороноздатності держави та фінансової підтримки реформування Збройних сил України.

В останні місяці 2024 року у Верховній Раді України зареєстровані законопроекти щодо реформування військового збору, зокрема збільшення ставки військового збору, звільнення від оподаткування окремих категорій осіб або доходів, розширено базу оподаткування.

Необхідно виважено підходити до питання адміністрування військового збору в Україні через забезпечення цільового спрямування надходжень від цього збору на реалізацію заходів та програм, пов'язаних саме на підтримку Збройних сил України.

Мета статті

Мета статті – на основі аналізу інформації щодо військового збору, визначити доцільність підняття його ставки у період дії воєнного стану на території України, дослідити фінансові можливості наповнення бюджету.

Виклад основного матеріалу дослідження

Згідно Конституції України кожен громадянин України має обов'язок щодо сплати податків і зборів установлених законом. Це зумовлюється необхідністю функціонування держави, залученню до бюджету додаткових фінансових ресурсів для фінансування першочергових потреб в країні.

Важливо зазначити, що найбільшу питому вагу у структурі надходжень до бюджету займають саме податкові надходження, оскільки податки є найважливішим механізмом розподільної функції фінансів і виступають одним із основних потоків поповнення доходної частини бюджету (рис. 1). Податки історично являються особливою фінансовою категорією, стосовно економічних відносин між державою і платниками податків задля створення загальнодержавного єдиного фонду грошових каналів, з метою виконання державою своїх функцій.

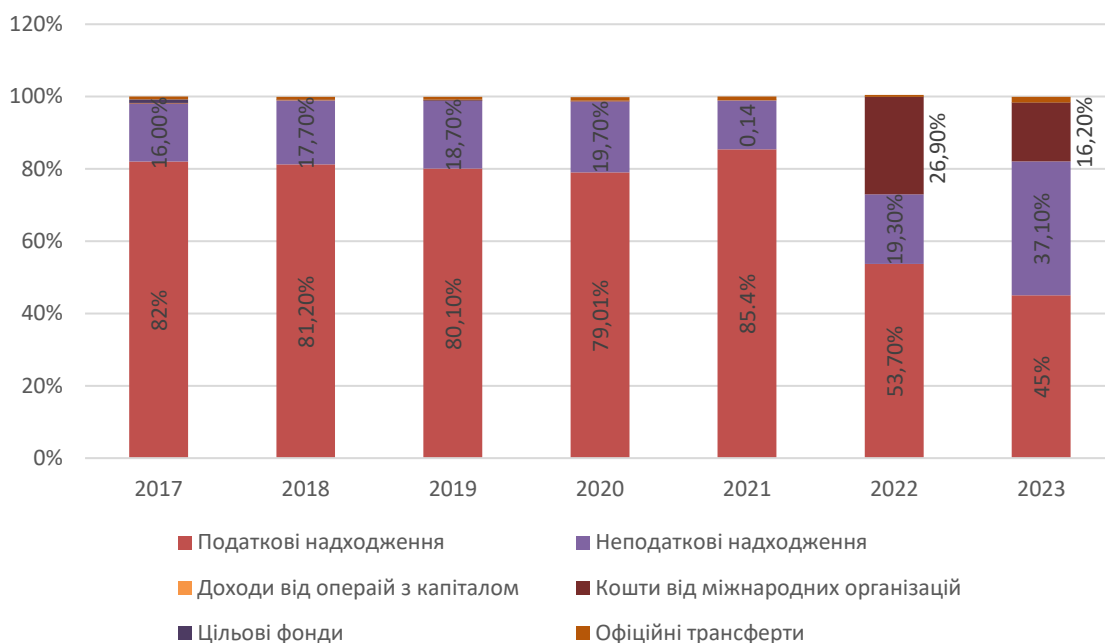

Рис. 1. Структура доходної частини Державного бюджету України з 2017 по 2023 роки, % [1]

Як видно з рисунку до повномасштабного вторгнення лівову частку у структурі доходів бюджету становили саме податкові надходження у 2017 році – 82%, така тенденція простежується до кінця 2021 року – 85,4%. Однак, уже у 2022 році цей відсоток становив 53,7%, і є тенденція до падіння у 2023 році –

45%. Це свідчить про різке падіння частки податкових надходжень у структурі доходів бюджету. Також це свідчить про неможливість фінансування доходів бюджету виключно за рахунок національних податків. Натомість, росте саме частка неподаткових надходжень, а саме допомоги закордону. Тому актуальним є

перегляд діючої системи оподаткування в Україні. Адже, допомога партнерів щороку буде лиш скорочуватись, а видатки будуть зростати.

Тому у Верховній Раді України був прийнятий за основу законопроект № 11416 яким визначено створення у період дії воєнного стану на території України умов для належного забезпечення функціонування економіки та наповнення бюджету за рахунок надходження податкових платежів, в тому числі за рахунок сплати військового збору за деякими операціями, що, насамперед, мають «ознаки розкоші», як то: придбання банківських металів, ювелірних виробів і нових автомобілів. При цьому, поряд з такими, не типовими потребами для масового споживання у період війни, визначений і мобільний зв'язок, масовість та доступність якого визначена державою як один із ключових пріоритетів під час війни для всіх категорій користувачів, в т. ч і спеціальних. Запровадження 5% військового збору на мобільний зв'язок, це вже фактично другий «податок на розкіш», який планується стягувати з операторів та абонентів мобільного зв'язку на додачу до 7,5% збору в Пенсійний фонд України, запровадженого ще у 90-ті роки, коли зв'язок був дійсно, скоріше, винятком, аніж правилом. У вартісному виразі додаткове податкове навантаження для трьох операторів мобільного зв'язку складає 273,2 млн. грн. на місяць, а до кінця року сума сягне 1 367,9 млн. грн. Також, відповідно до запропонованої редакції законопроекту № 11416 оператори мобільного зв'язку, як платники податку на прибуток, мають сплачувати збір у розмірі 1% з доходу від будь-якої діяльності, яка не виключає безпосередньо основний вид їх діяльності «надання послуг мобільного зв'язку», що лише до кінця 2024 року збільшить податкові зобов'язання трьох операторів мобільного зв'язку на понад 330 млн. грн. Розуміючи потреби бюджетного фінансування економіки та виконання заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, фінансування Збройних Сил України для забезпечення відсічі військової агресії російської федерації проти України, звертаємось до Вас з проханням, під час розгляду в Комітеті Верховної Ради України з питань цифрової трансформації законопроекту

№11416 та внесені поправок до його тексту, врахувати наступні фактори, які суттєво впливають на фінансове навантаження галузі мобільного зв'язку [2].

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну у 2022 році призвело до значних руйнувань інфраструктури мереж операторів електронних комунікацій. Пошкоджено або захоплено близько 30 тисяч кілометрів волоконно-оптичних ліній зв'язку та більш ніж 4,3 тисячі базових станцій. За оцінкою Світового банку, загальні збитки від впливу війни на сектор електронних комунікацій складають понад 2 мільярди доларів США, а необхідне фінансування на відновлення електронних комунікаційних мереж України до довоєнного рівня становить близько 4,7 мільярда доларів США. Разом з цим, точні дані щодо пошкоджень інфраструктури електронних комунікаційних мереж та завданих збитків можуть бути зібрані лише після розмінування та деокупації всієї території України. Попри значні пошкодження та руйнування, протягом повномасштабного вторгнення операторами електронних комунікацій відновлено сумарно понад 30 000 кілометрів оптоволоконних Інтернет-мереж, збудовано більше 3 690 нових базових станцій мобільного зв'язку. Також станом на квітень 2024 року відновлено роботу 1 911 базових станцій у понад 500 населених пунктів [3].

Роль мобільного зв'язку в економічному зростанні і соціальній залученості стає все більшою у всьому світі. Мобільність сприяє поширенню цифрових технологій, усуває бар'єри у торгівлі, допомагає у людському розвитку. Тому для цього важливо забезпечити сприятливе регуляторне середовище для споживачів та бізнесу. Саме важливими елементами для створення такого середовища є регулювання та оподаткування у країні. Необхідно досягнути певного балансу між максимізацією державних доходів і стимулюванням інвестицій.

Нещодавно оновлене Розпорядження Національного центру оперативного-технічного управління мережами телекомунікацій від 15.07.2024 р. № 539/2344 «Про внесення змін до розпорядження НЦУ 154/1959 про забезпечення сталості електронних комунікаційних мереж в умовах воєнного стану» вимагає від операторів мобільного

зв'язку до кінця січня 2025 року забезпечити 100% базових станцій автономним резервним живленням протягом 10 годин. Реалізація даних вимог потребуватиме понад 13 млрд. грн. інвестицій, які мають здійснити оператори

мобільного зв'язку в максимально стислі терміни, на додачу до вже інвестованих коштів у посилення стійкості мереж [5].

Таблиця 1. Основні податки, які сплачують мобільні оператори в Україні [4]

Податок на прибуток підприємств	18% на оподатковуваний дохід
Податок на доходи фізичних осіб (утримується)	18% на зарплату та подібні компенсації
Єдиний соціальний внесок (сплачується роботодавцем)	22% на зарплату та подібні компенсації
Військовий збір (утримується)	1,5% на зарплату та подібні компенсації
Мито на мережеве обладнання	0% - 10 % митної вартості
Податок на нерухомість	до 1,5% від мінімальної заробітної плати станом на 1 січня звітного року
Податок на землю	0,1% - 12 %

Індексація рентних ставок за користування радіочастотним спектром (рентна ставка, що стала найбільшою за останні роки підвищена на 17%), а також зміна умов застосування спектральних коефіцієнтів, вже збільшили на 1 млрд. грн. податкове навантаження на трійку мобільних операторів в 12 місячній перспективі. Тобто, держава вдруге за 2 місяці пропонує підвищити (запровадити) специфічні податки для однієї галузі, що само по собі є суттєвим навантаженням на бізнес.

Оператори мобільного зв'язку є великими платниками податків. За перше півріччя 2024 року оператори сплатили понад 8,1 млрд. грн. податків і зборів до державного бюджету України. А за час повномасштабного вторгнення росії в Україну, сума сплачених мобільними операторами податків і зборів перевищила 42 млрд. грн. При цьому, військовий збір, який пропонується запровадити буде на додачу до вже існуючих 15 різних податків і зборів, які сплачує індустрія до державного бюджету України. Згідно з дослідженням GSMA, проведеного в 2019-2020 роках, податки в Україні забирають 35% доходів мобільних операторів. Ця частка і до повномасштабної війни в Україні була значно вищою, ніж в ЄС [4].

Разом з цим, варто врахувати, що до кінця 2024 року бюджет гарантовано отримає від операторів мобільного зв'язку мінімум 2,89 млрд. грн. від Аукціону на отримання ліцензій на користування радіочастотним спектром у смугах радіочастот 1935-1950/2125-2140 МГц,

2355-2395 МГц та 2575-2610 МГц для стільникового радіозв'язку, проведення якого заплановано Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку восени цього року [6].

Враховуючи вищевикладене, бізнес середовище та громадські організації сподіваються на підтримку з боку держави зусиль операторів мобільного зв'язку щодо забезпечення сталості зв'язку у період дії воєнного стану та просить врахувати в тексті законопроекту № 11416 наступні поправки, а саме: 1. виключити норми, що передбачають встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 5% для постачальників електронних комунікаційних послуг, які надають послуги мобільного зв'язку кінцевим користувачам, з вартості будь-яких послуг мобільного зв'язку, сплаченої кінцевими користувачами таких послуг; 2. передбачити, що воєнний збір, згідно цього Закону встановлюється на період дії воєнного стану; 3. у перехідних положеннях визначити, що набрання чинності цим Законом відбувається з 1 січня 2025 року у відповідності з вимогами встановленими п.4.1.9 ст. 4 Податкового кодексу України, а також виключити норми, щодо неможливості застосовування вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» при здійсненні регуляторної

діяльності у зв'язку з реалізацією цього Закону [7].

Закон України який викликав багато обговорень та був прийнятий Верховною Радою України з метою забезпечення необхідності «відповідного наповнення дохідної частини бюджету за рахунок надходження податкових платежів для належного функціонування економіки та гарантування виконання заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України», пропонується внести до Податкового кодексу України зміни, головний зміст яких спрямований на суттєве розширення визначеної у Податковому кодексі бази оподаткування, а також деякі зміни, переважно, уточнюючого характеру.

Даний Закон України передбачає підвищення ставки військового збору до доходів, визначених статтею 163 Кодексу до 5,0 %; - встановлення обов'язку сплати військового збору юридичними особами у розмірі 1 % доходу від будь-якої діяльності для платників податку на прибуток підприємств та платників єдиного податку третьої та четвертої групи; - встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 5 % в розрахунку двох мінімальних заробітних плат на місяць фізичними особами - підприємцями платниками єдиного податку першої, другої та четвертої групи; - встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 1 % від доходу фізичними особами-підприємцями платниками єдиного податку третьої групи; - встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 5 % від вартості банківських металів юридичними та фізичними особи, які здійснюють операції з придбання у банків банківських металів; - встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 30 % від вартості реалізованих ювелірних виробів підприємствами, установами та організаціями та фізичними особами-підприємцями, які здійснюють роздрібну торгівлю ювелірними виробами із золота, платини і дорогоцінного каміння (в тому числі виробленими із давальницької сировини); - встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 15 % від вартості набутого рухомого майна підприємствами, установами та організаціями,

фізичними особами, які набувають право власності на легкові автомобілі, що підлягають першій державній реєстрації в Україні територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України, крім випадків забезпечення легковими автомобілями осіб з інвалідністю згідно із законодавством; - встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 5 % від доходу з продажу нерухомого майна фізичними особами, якими протягом звітного податкового року здійснено продаж одного об'єкта нерухомості; - встановлення обов'язку сплати військового збору у розмірі 5 % поставальниками електронних комунікаційних послуг, які надають послуги мобільного зв'язку, сплаченої кінцевими користувачами таких послуг.

У поданих до проекту супровідних документах відсутні обґрунтування основних його положень та очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків застосування закону після його прийняття, що передбачено вимогами п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, зокрема, щодо: пропонованих елементів податків та зборів (платник податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; податковий період тощо) та їх впливу на соціальну та економічну ситуацію в Україні (економічне зростання; інфляція; стабільність банківської системи; доходи платників податків; вплив на конкурентоздатність національної економіки; тінізацію економіки; зайнятість населення; відтік робочої сили за кордон; перспективи (та обсяги) бюджетних надходжень у майбутніх періодах тощо); неможливості забезпечення додаткових бюджетних надходжень за рахунок інших джерел.

У проекті шляхом перегляду деяких положень п. 161 підрозділу 10 розділу XX ПК пропонується суттєво розширити перелік платників військового збору, підвищити його розмір. Зокрема, для фізичних осіб розмір військового збору пропонується збільшити з 1,5 до 5 відсотків, тобто, більш, ніж утричі. Звертаємо увагу, що вказаний збір запроваджено «тимчасово, до набрання чинності рішенням Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України». Водночас, як вже було зазначено, за змістом назви проекту йдеться про запровадження

особливостей оподаткування у період дії поточного воєнного стану, зокрема, «для належного функціонування економіки та гарантування виконання заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України». У зв'язку з цим, вбачається доцільним визначити строк, на який встановлюються пропоновані зміни, адже, у протилежному випадку, існує ризик запровадження норми на невизначений термін, що не може бути підтримано.

Висновки та пропозиції щодо подальших досліджень

Необхідно зазначити, що в Україні розвиток цифрової економіки країни є важливим пріоритетом. Саме цей розвиток може бути певним стимулом економічного зростання в країні, що дозволить підвищити прозорість держпослуг та бізнес активність громадян.

Загальна сума податкових платежів, які сплачуються операторами мобільного зв'язку України оцінюється біля мільярда доларів США. Це близько 40% від загальних доходів ринку, що значно перевищує рівень податкового навантаження на цю галузь у Європі (21%). Джерелом специфічного податкового тягаря на галузь мобільного зв'язку є регуляторні платежі та збір з послуг мобільного зв'язку у Пенсійний фонд. Зростання податкового навантаження може зробити податкову систему України менш сприятливою до інвестицій, позбавить економіку певних переваг від більш всеосяжного охоплення мобільним зв'язком. Зниження податкового тиску сприяло б збільшенню інвестицій в інфраструктуру України, яка сильно постраждала від ведення воєнних дій.

Податкове навантаження у вигляді акцизу на споживачів послуг мобільного зв'язку в Україні (17% від загального податкового навантаження) у вісім разів вище середнього показника країн Європи (2% від загальної суми податкових платежів). У цьому відношенні Україна відхиляється від стандартної практики в Європі, де акцизні збори на послуги мобільного зв'язку є винятком; подібні податки є лише в Греції (за ставками від 12% до 20%) та на Мальті

(4%). Більшість європейських країн, які зазвичай більш розвинені порівняно з іншими регіонами, не вводять таких податків через їхній негативний вплив на фінансову доступність послуг мобільного зв'язку, що може обмежити позитивні зовнішні ефекти галузі мобільного зв'язку.

Реформа податків та зборів сприяла б більшому наближенню України до показників інших країн Європи, підтримуючи галузь та економічне зростання, а також забезпечуючи доходи для держави. Уряди країн стягують податки для того, щоб мати можливість фінансувати надання державних благ і послуг. Однак якщо податкова політика є недосконалою, це може викликати небажані наслідки як для уряду, так і для платників податків з точки зору сфери охоплення податковим навантаженням, розподілення податкового ефекту, ефективності і вартості збирання податків.

Необхідно зазначити, що податки не повинні стояти на шляху інвестицій. Стабільна і прозора система оподаткування разом із міжнародними стандартами є стратегією, яка створює умови для стабільного залучення інвестицій. Оподаткування повинно мати максимально широку базу. Перевага має віддаватися податкам з широкою базою, що мають єдину низьку ставку ніж галузевим податкам (на послуги мобільного зв'язку). Це дозволить максимально підвищити доходи при мінімальному втручанні в процеси використання і надання послуг мобільного зв'язку. Система оподаткування повинна бути побудована на принципах рівності. Також система оподаткування повинна бути простою. Правила оподаткування повинні бути зрозумілими і не складнішими, ніж це необхідно для досягнення мети політики, стимулювання діяльності компаній мобільного зв'язку і користувачів їхніх послуг для прийняття оптимальних рішень та стимулювати відповідні політичні ініціативи. Процедури збирання податків повинні бути простими. Збирання податків повинно бути максимально ефективним, тобто передбачати низькі витрати на податкове адміністрування, та мінімізацію можливостей ухиленнями від сплати податків та запобігання таким випадкам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податкові надходження. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes?view=bi>
2. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44809>
3. Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/budget_2023-582
4. Оподаткування мобільного зв'язку в Україні. URL: https://www.gsma.com/solutions-and-impact/connectivity-for-good/public-policy/wp-content/uploads/2020/11/GSMA-Mobile-taxation-in-Ukraine_UK_2020.pdf.
5. Розпорядження Національного центру оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій від 15.07.2024 № 539/2344 «Про внесення змін до розпорядження НЦУ 154/1959 про забезпечення сталості електронних комунікаційних мереж в умовах воєнного стану». URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/rozporyadzhennya-ncu-vid-15-07-2024-539-2344-pro-vnesennya-zmin-do-rozporyadzhennya-ncu-154-1959-rozporyadzhennya-ncu-pro-zabezpechennya-stalosti-elektronnikh-komunikaciinikh-merezh-v-umovakh-voyennogo-stanu>.
6. Стратегічні пріоритети НКЕК щодо розвитку регуляторного середовища у сфері електронних комунікацій на 2024 – 2026 роки. URL: <https://nkek.gov.ua/diialnist/rehuliatorna-diialnist/stratehichni-priorytety-nkek-shchodo-rozvytku-rehuliatornoho-seredovyscha-u-sferi-elektronnykh-komunikatsii-na-2024-2026-roky>.
7. Уряд схвалив пріоритетні завдання на 2024 – 2026 роки в межах Національної програми інформатизації. URL: <https://telas.kiev.ua/hhaluzi/uryad-skhaliv-priorytetni-zavdannya-na-2024-2026-roki-v-mezhakh-natsionalnoji-programi-informatizatsiji.html>.

REFERENCES

1. Podatkovi nadkhodzhennia [Tax revenues]. (n.d.). *State Budget for Citizens Web Portal*. Retrieved from <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes?view=bi> [in Ukrainian].
2. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo osoblyvosti opodatkuvannia u period dii voiennoho stanu [Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine Regarding Taxation in the Martial Law Period]. (n.d.). Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44809> [in Ukrainian].
3. Informatsiia Ministerstva finansiv Ukrainy pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [Information from the Ministry of Finance of Ukraine on the Implementation of the State Budget of Ukraine]. (n.d.). Retrieved from https://www.mof.gov.ua/uk/budget_2023-582 [in Ukrainian].
4. Opodatkuvannia mobilnoho zviazku v Ukraini [Mobile Taxation in Ukraine]. (2020). *GSMA Report*. Retrieved from https://www.gsma.com/solutions-and-impact/connectivity-for-good/public-policy/wp-content/uploads/2020/11/GSMA-Mobile-taxation-in-Ukraine_UK_2020.pdf [in Ukrainian].

5. Rozporiadzhennia Natsionalnoho tsentru operatyvno-tekhnichnoho upravlinnia merezhamy telekomunikatsii vid 15.07.2024 # 539/2344 «Pro vnesennia zmin do rozporiadzhennia NTsU 154/1959 pro zabezpechennia stalosti elektronnykh komunikatsiinykh merezh v umovakh voiennoho stanu» [Order of the National Center for Operational and Technical Management of Telecommunications Networks No. 539/2344 dated 15.07.2024 "On Amendments to Order NTsU 154/1959 on Ensuring the Stability of Electronic Communication Networks in Martial Law"]. [in Ukrainian].
6. Stratehichni priority NKEK shchodo rozvytku rehuliatornoho seredovyscha u sferi elektronnykh komunikatsii na 2024–2026 roky [Strategic Priorities of NCEC for the Development of the Regulatory Environment in the Field of Electronic Communications for 2024–2026]. (n.d.). Retrieved from <https://nkek.gov.ua/diialnist/rehuliatorna-diialnist/stratehichni-priority-nkek-shchodo-rozvytku-rehuliatornoho-seredovyscha-u-sferi-elektronnykh-komunikatsii-na-2024-2026-roky> [in Ukrainian].
7. Uriad skhvalyv priorityetni zavdannia na 2024–2026 roky v mezhakh Natsionalnoi prohramy informatyzatsii [The Government Approved Priority Tasks for 2024–2026 Within the Framework of the National Informatization Program]. (n.d.). Retrieved from <https://telas.kiev.ua/hhaluzi/uryad-skhvaliv-priorityetni-zavdannia-na-2024-2026-roki-v-mezhakh-natsionalnoji-programi-informatizatsiji.html> [in Ukrainian].

Volodymyr Dmytriv, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance named after S. I. Yuriy, West Ukrainian National University, Ukraine

Realities of taxation of military service in Ukraine

Abstract

Introduction. The intention to raise taxes in Ukraine, referring to the practice of other countries (in particular, the USA during World War II), is understandable for the state, but raises questions among business and society. The state, apparently, is counting on the already proven resilience of Ukrainian business, which will be able to survive in conditions of simultaneous power outages, problems with logistics, lack of access to capital, significant loss of human resources, reduction in demand, and on the fact that such a blow as an increase in the tax burden will not destroy business and will not contribute to the growth of the shadow economy. Thus, Ukraine is faced with a difficult choice of how to ensure budget financing in conditions of war and economic instability. One of the options considered by the government is a straightforward option of raising taxes. In fact, raising taxes increases tax revenues to the state budget. Thus, increasing VAT and military levies can bring additional revenues to the budget. However, this may negatively affect entrepreneurial activity and the transition of wage payments to the shadow economy.

Goal. It consists of analyzing and assessing risks regarding the possibility of raising taxes in the context of hostilities, as well as modeling and providing practical recommendations for improving tax administration in Ukraine and reducing the level of the shadow economy.

Research methods. To achieve the specified goal and solve the tasks set, a set of general scientific and special research methods, graphic, logical, systemic, comparative and correlation-regression analysis, were used, which ensured the objectivity and reliability of the formulated conclusions.

The results. It has been proven that changes in taxation must comply with the principle of stability, according to which changes to any elements of taxes and fees cannot be made later than six months before the start of the new budget period, in which new rules and rates will be in effect. In Ukraine, there is a significant financial burden on both business (especially mobile operators) and the population, namely a significant increase in inflation over three years (inflation tax). It is necessary to reduce the level of the budget deficit and fight against schemes to stimulate the economy.

Keywords: military service; tax system; tax legislation; army financing; tax rates; inflation; human capital.

Cite as: Dmytriv, V. (2024). Realities of taxation of military service in Ukraine. *Economic analysis*, 34 (3), 579-586. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.579>